

A háború után, Trianon előtt

A magyarországi első kommunista uralom eseményeiről az utóbbi évtizedben számos könyv, tanulmány, visszaemlékezés jelent meg. Erről olvashatunk a Békehírnök 1918/19-as számaiban is.

„Hosszú idő után végre ismét megjelenhetett a mi Békehírnökünk. A magyarországi szörnyű vörös uralom folyó évi július havában megtiltotta a lapok és folyóiratok kiadását is... A kommunizmus mézes ígéreteivel megnyert egyes tömegeket, majd rombolni kezdett minden téren. Isten nélkül akarta boldogítani a világot. A testvériséget hirdette, a legundokabb önzéssel hajtotta végre terveit. Éretlen gyerkőcök, rovott életű emberek ragadták magukhoz a hatalmat, és egy új rendet, társadalmat akartak létrehozni fegyverekkel és akasztásokkal. A történelemből tanulni kellene a jövőre nézve, és az evangélium szellemében munkálkodni, járni és élni!”

A Békehírnök utolsó Harcmező rovata 1918. október 30-án jelent meg, melyben elsősorban a diplomáciai tárgyalásokról, a béke kilátásairól írtak. A következő számban a Harcmező helyett a Békemező című rovatot indították. Itt a monarchia megszüntetésének következményeiről, hazánk politikai, hitbeli és erkölcsi felemelkedésének lehetőségeiről tájékoztatták az olvasót. Nem hallgatták el azt sem, hogy Magyarország jelentős területei „a békekötésig!” ellenséges katonaság megszállása alatt vannak. Ekkor még senki sem gondolt arra, hogy hazánkat feldarabolhatják. Azonban még egy hónap sem telt el, és ez a szándék nyilvánvalóvá vált. Ekkor „a magyarországi protestáns egyházak is elhatározták, hogy mozgalmat indítanak idehaza és külföldön a Magyarország területi egységét veszélyeztető törekvések ellen. Egy-egy küldöttséget menesztenek Amerikába, illetve Angliába. Az egyik Wilson amerikai elnököt keresi föl, hogy fölvilágosítsa Magyarország helyzetéről, és rámutasson arra, hogy földarabolása mit jelentene a magyarságnak, a protestáns egyházaknak, amelyeknek Magyarországon több mint négymillió hívője van. A magyar protestánsok bíznak benne, hogy Wilson, aki nagy egyházi férfiú a magyar protestánsok kérését meg fogja hallgatni, és támogatójuk lesz a békekongresszuson.

Egy másik húsztagú küldöttség Svájcba, onnan Hollandiába, Francia- és Angolországba megy, megjelenik az angol királynál, és tárgyalni fog az entente valamennyi protestáns államférfiával. A baptisták küldöttsége föl fogja keresni Lloyd George-ot is, aki a baptista felekezet híve.

A második csoport útjáról egyházunk alelnöke, Csopják Attila a Békehírnök 1919. évi 3-as számában közölt tudósítást. „Azon célból, hogy a háború folytán beállott, és Magyarországra nehezedő terhet enyhítsék, vezető férfiakkól álló protestáns bizottság indult külföldre.

A küldöttségben kilenc református, egy evangélikus, két unitárius, két baptista és hat idegen nyelveket beszélő tanár, közöttük dr. Sebestyén Jenő is részt vett. A baptistákat Csopják Attila pénzügyminisztériumi tanácsos, a baptista egyház alelnöke, a Békehírnök társszerkesztője, valamint Scheffer Reinhold, a budapesti Wesselényi utcai német gyülekezet hitszónoka, a Délkelet-Európai Baptista Szövetség elnöke képviselte.

1918. december 6-án indultak el Budapestről. Hárman Svájcba, tizenheten pedig Hollandia felé utaztak. Csopják Attila így folytatja tudósítását: „Hollandiában azon igyekeztünk, hogy az általunk képviselt ügyet megismertessük nemcsak a holland, hanem más országbeli diplomáciai körökkel is. Távíratilag érintkezésbe léptem dr. J. V. Shakespeare londoni testvérrel, aki a Baptista Világszövetség titkára, levélben tájékoztattam másokat is, s bizottsági társaim is élénk tevékenységet fejtettek ki. Emlékiratokat készítettünk, melyeket sikerült Wilson és Lloyd George elnökök kezébe juttatni. Ezen emlékirat több példányban, angol és holland nyelven is megjelent.

Hogy a háborút követő események elsősorban hazánkra nézve nem úgy alakultak, ahogy a magyarság és annak egyházi és világi vezetői szeretnék volna, arról ők a legkevésbé tehetnek. Egymást követték az ország további létét megpecsételő események. Az „őszirózsás forradalom” és a Tanácsköztársaság után a szerb, majd a cseh, végül pedig francia irányítás alatt a román csapatok szállták meg hazánk különböző területeit. 1919. augusztus 4-én az utóbbiak bevonultak Budapestre, majd hozzákezdtek az országrész tervszerű kifosztásához. Tíz hónap alatt 3 milliárd 150 millió aranyforintra becsült javakat vittek el, nem beszélve a civil lakosságot ért atrocitásokról, melyek pénzben nem mérhetők.

Magyar Golgota

A „béke” számunkra 1920. június 4-én „beköszöntött”! Köszönet nem volt benne. Újrarajzolta Európa térképét – különösen hazánkét –, melynek negatív vonatkozású következményei még ma is háborúk, egyéni és nemzeti tragédiák forrásai.

A ránk erőszakolt békeszerződés aláírása a magyar történelem leggyászosabb pillanata volt. Az aláírás idején az ezeréves Magyarország templomaiban tiltakozásként két órán át zúgtak a harangok, majd misékre, istentiszteletre került sor. Megszólaltak a gyártelepek szirénái, bezárták az üzleteket, közintézményeket, iskolákat, egyetemeket. Fekete lobogók, gyászruhába öltözöttek tömege hozta a világ tudomására, hogy nemzeti gyász borult hazánkra.

A béketárgyalások eredményei diktátumok voltak, melyeken az egyik felet meg sem hallgatták, sőt még szóhoz sem engedték jutni. Hogy végül is gróf Apponyi Albert elmondhatta híressé vált Magyarországot védő beszédét, baptista közösségünk tagjának, az 1905. évi Baptista Világkongresszus egyik elnökének, Lloyd George angol miniszterelnöknek köszönhető. A Britannica Hungarica Világenciklopédia 11. kötetének 617. oldalán többek között ezt olvashatjuk: „Érdeme, hogy a békeszerződés nem lett rosszabb, mint amilyen lehetett volna.” Feltételezzük, hogy ezen álláspontjához köze lehetett a már említett baptista és más egyházi képviselők memorandumának is.

Aki saját akaratán kívül nem élt vagy nem él kisebbségi sorsban, képtelen felfogni, megérteni ezt az állapotot. Ők nem emigráltak, nem telepedtek ki vagy be, mégis szülőföldjükön váltak idegenekké, még az akkor vagy most odaérkezettek előtt is. Gondoljunk csak a kárpátaljaiak közül azokra, akik sohasem hagyták el szülőfalujukat, és mégis öt különböző államalakulatban kényszerültek élni! Élni? Mégis milyen volt az az élet? Egyéni, családi és közösségi tragédiákat hozott magával. Sok százezer ember menekülésre, elvándorlásra, vagonlakásokba, teljes kiszolgáltatottságra kényszerült. Az otthon maradottakra fizikai és szellemi elnyomás várt. Megszüntették az anyanyelvű oktatást és közigazgatást, erőszakos lakosságcserét, illetve kitelepítéseket hajtottak végre. A templomokat, imaházakat bezárták, a lekipásztorokat, pedagógusokat és más értelmiségieket elűzték vagy bebörtönözték. A magyar lakosságú falvakban és városokban az embereket hívek nélküli templomok építésére kényszerítették.

A magyarországi baptista misszió újjászervezése

Országos misszióink új alapokra történő helyezése 1920. májusban kezdődött és egész évben tartott. A Békehírnökben figyelemmel kísérhetjük Orosz István nyílt leveleit, beszámolókat a már felszabadult területekről, az ötévi kényszerszünet utáni első szövetségi bizottsági ülésről, amely számba vette a veszteségeket. Javaslatot tett

különböző alakulatok, társulatok és intézmények újraindítására, országos konferenciák tartására, majd az új szervezeti szabályzat szövegét is közölte. Külön figyelemre méltó és ma is megszívlelendő „A magyarországi misszió újjászervezéséről” című közlemény második részének azon fejezete, amely hivatalos közlönyünk 1920/11-12. számában jelent meg.

„Szükségessé teszi az újjászervezést a baptista misszió hivatása a nemzeti életben. A nemzet nagy egészben olyan életet él, amilyenre apróbb alkotó elemei idomítják. A magyar baptizmus nem csupán egy önmagára utalt, önmagának élő felekezet, hanem a magyar nemzetnek egy alkotó eleme. Mentől jobban terjed, annál fontosabb szerep várokozik reá a nemzet életében. Némely félénk, jámbor hívő irtózik annak a gondolatától is, hogy valaha a baptisták a nemzet életében bármilyen szerepet is töltsenek be. Nagyon félnek az 'elvilágiasodástól'. Pedig a dolog éppen ellenkezőleg áll. Nekünk hatni kell a világra, és ha a nemzeti élet irányításából kivesszük a magunk részét, akkor nem a világ hat reánk, hanem mi hatunk a világra. Oda kell jutnunk, hogy a mi tanítóink tanítsanak az iskolákban, a mi gyülekezetünk tagjai foglalják el a főiskolák tanári székeit, a mi gyülekezeteinkből kerüljenek ki a magas állású hivatalnokok, s a bírói székekben a mi neveltjeink magyarázzák a törvényeket. Hódítsuk meg mi a világot, s ne a világ minket!”

Részlet Dr. Almási Mihály: Ezredfordulók című könyvéből.